

Is reïncarnatie waar?

– Ernest Wood

Er bestaat een merkwaardige neiging, die nu en dan de kop opsteekt temidden van de onzen, om af en toe de vroege geschriften van mevrouw Blavatsky te bekritisieren en plezier te scheppen bij het daarin vinden van een aantal zogenaamde vergissingen. Toch hebben de laatste decennia ons telkens weer geleerd dat, waar het leek dat mevrouw Blavatsky zich vergiste, dit niet echt zo was, maar dat wij ons vergisten door verkeerd te begrijpen wat zij schreef.

Onze huidige leiders hebben veel van de onduidelijkheden van haar geschriften en leringen één voor één opgeruimd en presenteren ons deze nu in een voorverteerde vorm, in simpele terminologie die sindsdien bedacht en geperfectioneerd is. Wij beginnen te leren dat mevrouw Blavatsky oog in oog stond, bij haar poging zo voorzichtig mogelijk de Aloude Wijsheid opnieuw in de wereld te brengen, met het overweldigende probleem vele onbekende dingen waarvan zij wist dat ze waar waren, nauwkeurig aan andere denkvermogens over te brengen, in een taal die haar vrijwel onbekend was. Dat zij zich misschien minder vergist heeft dan velen veronderstellen blijkt duidelijk uit haar woorden in een artikeltje ‘*My Books*’, dat zij schreef in *Lucifer* kort voordat zij haar lichaam verliet. Daar zegt zij, met verwijzing naar *Isis Ontsluierd*: ‘afgezien van aanhalingen en drukfouten komt ieder informatief woord in dit werk van onze oosterse Meesters, en heel wat passages hierin zijn door hen gedictieerd en door mij opgeschreven.’

En sprekend over de proefdruk-‘correcties’ die vaak aangebracht werden tijdens haar afwezigheid, voegt zij hieraan toe: ‘Zie het woord ‘planeet’ voor ‘cyclus’ zoals oorspronkelijk geschreven, gecorrigeerd door een onbekende hand (I.347), een ‘correctie’ die de Boeddha toont terwijl hij doceert *dat er geen wedergeboorte*

bestaat op deze planeet (!!), terwijl het tegendeel wordt verklaard op pagina 346, en er wordt beweerd dat de Heer Boeddha onderwees hoe reïncarnatie te ‘vermijden’; het gebruik van het woord ‘planeet’ in plaats van ‘gebied’, van ‘monas’ in plaats van *manas*; en de betekenis van de ideeën, opgeofferd aan grammaticale vorm en veranderd door ze te vervangen door verkeerde woorden en onjuiste interpunctie, enzovoort.’

Over zowel Sir Thomas More alsook de Nilgiri Meester, over wie in *Man, Whence, How and Whither* gesproken wordt als Adepten, wordt gezegd dat zij beiden deelgenomen hebben aan het schrijven van *Isis Ontsluierd* en zij begrepen zeker waar zij het over hadden en wisten vast en zeker wat zij trachtten te beschrijven. En zonder vergoddelijking aan de ene kant of gebrek aan respect aan de andere mogen wij wel zeggen dat mevrouw Blavatsky in elk geval zover voortgeschreden was dat zij niet expres kon doen alsof zij kennis bezat die zij niet had. Toch lopen geringere denkvermogens, niet in staat de obstakels van de terminologie te overwinnen waarin haar ongewoon moeilijke uitleg verrat was, en niet in staat om de betekenis achter haar woorden aan te voelen, stuk op deze barrières en geven haar de schuld van de onzorgvuldigheid, de onwetendheid of pretentie waarmee zij zichzelf gekwetst hebben. Laat ons liever zoveel mogelijk houvast vinden in de hoop rommel die onze onvolmaakte taal heeft opgeworpen op ons pad, zodat wij op den duur de top kunnen bereiken en, naar de andere kant glurend, een glimp opvangen van de rijken van waarheid die zij onderzocht had.

Misschien is mevrouw Blavatsky in geen enkel onderwerp minder goed begrepen dan dat van reïncarnatie. Telkens weer moeten wij horen dat mevrouw Blavatsky de waarheid van reïncarnatie ontkende toen zij *Isis Ontsluierd* schreef, of tenminste dat zij niet wist dat het een feit was. Wij durven te verklaren dat zij niet categorisch verklaard zou hebben ‘Het is niet waar’, tenzij zij wist dat zij de waarheid sprak. Dat zij, een ware Boodschapper van de

grote Meesters, zou hebben kunnen doen alsof zij kennis bezat die zij niet had, of botweg had kunnen ontkennen wat zij niet wist dat onjuist was, is absurd; en te zeggen dat zij niets wist van de Indiase geloofsovertuigingen over dit onderwerp is belachelijk, terwijl ze daarover zo afdoende spreekt in hetzelfde werk. Maar heeft zij gezegd dat reïncarnatie geen feit was? Als dat zo is, dan sprak zij in de zin waarin zij het woord gebruikte, de waarheid. Laten wij eens kijken wat zij te zeggen heeft over het onderwerp in *Isis Ontsluierd* (deel 1, p.351):

‘Wij zullen nu enige brokstukken mededelen van die geheimzinnige leer der weder-vleeswording (reïncarnatie) – wel te onderscheiden van zielsverhuizing – welke wij van een autoriteit hebben. Reïncarnatie d.w.z. het tweemaal verschijnen van hetzelfde individu, of liever van zijn astrale monade, op dezelfde planeet is geen regel in de natuur; het is een uitzondering, evenals het teratologische verschijnsel van een kind met twee hoofden.’

Hier geeft zij aan dat de leer van reïncarnatie een mysterieuze is, dat het niet hetzelfde is als zielsverhuizing, dat zij het heeft van een autoriteit en dat zij bereid is maar een paar fragmenten ervan te geven. Wat bedoelt zij hier met reïncarnatie? De verschijning van dezelfde astrale monade, dat wil zeggen, van hetzelfde ego dat werkt in hetzelfde astraallichaam; en dit, tweemaal op hetzelfde gebied, is niet een regel in de natuur.

Is dit niet in overeenstemming met het sterk filosofische idee van reïncarnatie dat wij tegenwoordig hebben? Ten eerste kennen wij de mens die leeft in wat wij noemen het causaal lichaam, op het hoger mentale gebied. Als hij klaar is voor zijn geboorte laat hij een straal uitgaan (een piepklein fragment van zichzelf) in de lagere mentale wereld. Die straal trekt om zichzelf heen de materie van die wereld of dat gebied totdat het genoeg verzameld heeft om het mentale aurisch ei te vormen voor zijn nieuwe aardse leven. Na het korte verblijf dat nodig is voor dit doel, daalt de straal van bewustzijn, niet het hele

ego, nog verder af in de astrale wereld, en blijft wederom lang genoeg om om zichzelf heen genoeg materie van dat gebied te verzamelen om zijn astrale aurische ei te vormen. Opnieuw daalt de bewustzijnsstraal af naar het aardegebied, terwijl het zich hecht aan een lichaam dat voorbereid wordt voor de geboorte, zodat nu dit centrum van bewustzijn, dit 'ik' binnen het lichaam, geboren wordt. Het kijkt naar buiten en zegt: 'dit ben ik', en identificeert zichzelf met het lichaam waarin het ziet en voelt en denkt en beweegt. Dan, naarmate het groeit in ervaring, bouwt het een nieuwe persoonlijkheid op rond het 'ik', en naarmate het lichaam groeit, verschijnt ook zijn tegenhanger in het midden van de astrale en de mentale aurische eieren. Als deze persoonlijkheid voltooid is, manifesteert hij in zijn leven zijn drievoudig vermogen van handelen, voelen en denken, welke alledrie ontwikkeld *zouden moeten worden* in de loop van het leven en tot op zekere hoogte geharmoniseerd naarmate de persoonlijkheid naar de ouderdom toegroeit.

De onsterfelijke mens zet van tijd tot tijd een dunne straal van zichzelf uit, totdat hij geen behoefte meer heeft aan nog meer ervaring of omgang met de aarde.

Dan sterft de mens. Hij verliest zijn fysieke lichaam. Maar de tegenhanger blijft op het astraal gebied, en daarop merkt hij dat hij leeft, voelt en denkt net als tevoren, ofschoon hij niet langer de dichte fysieke voorwerpen kan bewegen van de wereld die hij verlaten heeft. Met andere woorden, dat deel van hem dat aangepast is om in de astrale wereld te bestaan als een bewust wezen overleeft en hij leeft enige tijd door volgens zijn begeerten. Dan komt de dood van het astraal lichaam en de persoon leeft nu op het mentaal gebied in de toestand van devachan. Daar heeft hij alles wat de uitkomst is van de hogere emoties en gedachten die hij koesterde tijdens zijn

aardse leven en hij is alleen de macht kwijt om de voorwerpen van de lagere gebieden te bewegen en het vermogen in beroering gebracht te worden door lagere gevoelens en emoties. Vervolgens verliest hij zijn mentaal lichaam op het mentale gebied en alles wat er van hem over is, bestaat in de straal van de mens die uitgezet werd aan het begin van deze cyclus van noodzakelijkheid. Zoals een zwemmer, die vanaf een hoge oever in een meer duikt met hoge rotsen aan de ene kant en een zandstrand aan de andere, naar de lage oever aan de overkant moet zwemmen of anders moet verdrinken; zo moet ook de ziel, het ego, de mens, nadat hij een straal van zichzelf in de geboorte heeft doen duiken, die straal door de cyclus van noodzakelijkheid van die geboorte laten gaan, door het mentale naar het astrale gebied en dan naar het stoffelijke gebied; door het stoffelijke naar het astrale en dan naar het mentale gebied en daardoorheen terug naar zijn ware ouder – anders raakt hij die geboorte volledig kwijt.

Dan, wanneer de persoonlijkheid deze cyclus van noodzakelijkheid voltooid heeft en de straal vervolgens weer teruggetrokken wordt, dan gaat de persoonlijkheid, die alleen nog in het bezit is van dat deel van zichzelf dat zuiver genoeg is om in die hoge staat te leven – alles wat edel is en waar en wijs, en geschikt is om onsterfelijk te zijn – opnieuw in dat onsterfelijke leven van de ware mens en zal *nooit meer tevoorschijn komen, maar in eeuwigheid de onsterfelijke van het spirituele leven genieten*. Toch zal diezelfde *mens*, aldus verrijkt, opnieuw een straal doen uitgaan om zichzelf te verrijken met weer nieuwe ervaringen; maar dat zal een andere straal zijn, niet dezelfde, want die is samengegaan met zijn ouder en kan nooit meer gereïncarneerd worden. Aldus reïncarneert de onsterfelijke mens niet; de persoonlijke mens reïncarneert niet; maar de onsterfelijke mens zet van tijd tot tijd een dunne straal van zichzelf uit, totdat hij geen behoefte meer heeft aan nog meer ervaring of omgang met de aarde. Dan is hij vrij van enige begeerte naar wereldse objecten, daar hij dan

volledig beseft heeft van de grotere waarde van de dingen van zijn spirituele leven; hij heeft geen opeenvolgende geboorten meer nodig; hij is een Arhat en, zoals mevrouw Blavatsky zegt: ‘bij zijn dood reïncarneert de Arhat nooit’ – tenzij hij er natuurlijk voor kiest af te dalen.

Had mevrouw Blavatsky dan geen gelijk door te zeggen dat reïncarnatie, in de zin waarin zij het woord gebruikte, niet de regel is, maar de uitzondering? Laten wij eens kijken hoe dit zich verhoudt tot de rest van haar verklaring over dit onderwerp:

‘Zij [reïncarnatie] wordt voorafgegaan door een verkrachting van de wetten der harmonie van de natuur en heeft slechts plaats wanneer deze, haar verstoord evenwicht trachtend te herstellen, de astrale monade, die door een misdaad of ongeval uit de kring der noodzakelijkheid was geslingerd, met geweld in het aardse leven terugwerpt. Zo is bij misgeboorte bij kinderen die vóór een bepaalde leeftijd sterven en bij aangeboren en ongeneeslijk idiotisme, het oorspronkelijk plan der natuur om een volmaakt menselijk wezen voort te brengen gestoord. Terwijl men de grove stof van al die verschillende wezens zich bij de dood door het grote rijk van het leven laat verspreiden, moeten dus de onsterfelijke geest en de astrale monade van het individu – waarvan de laatste tot taak had een lichaam te bezielen en de eerste om zijn goddelijk licht over het bewerkte lichaam uit te storten – voor de tweede keer trachten het plan van het scheppend verstand uit te voeren.’

Het is volkomen duidelijk dat de schrijver hier verwijst naar de reïncarnatie van de mens in hetzelfde astrale lichaam. Zij geeft een aantal redenen voor wat zij hier reïncarnatie noemt – wat wij gewoonlijk nu wedergeboorte vanuit het astraal gebied noemen. Wij kunnen gemakkelijk inzien dat tenzij er in de persoonlijkheid tenminste enig fragment van ervaring ligt dat goed genoeg is voor onsterfelijkheid, voor vereniging met de onsterfelijke mens, de hele geboorte een mislukking wordt en dat dit iets alleen verworven kan worden wan-

neer de drie principes van lichamelijke ervaring, gevoel en gedachte samenwerken, of tot op zekere hoogte geharmoniseerd zijn. Wanneer het aardse lichaam gewond raakt of vernietigd wordt voordat de intelligentie aldus zichzelf geharmoniseerd heeft met de lagere principes, moet er een nieuwe poging ondernomen worden om te reïncarneren met hetzelfde astraal lichaam, zodat de straal verrijkt terug kan komen. Mevrouw Blavatsky interpreteert de woorden van de Christus zoals gegeven in het evangelieverhaal op precies dezelfde manier, waarbij zij de goddelijke mens binnenin benadrukt als zijnde een werker door lichamen op aarde, waarbij zij ontkent dat er terugkerende incarnaties van de persoonlijke mens, het illusoire en essentieel bedervende persoonlijke zelf, plaatsvinden. In *De Geheime Leer*, III, 66, schrijft zij ‘Doch de diepzinnigste gelijkenis en ‘duistere uitspraak’ van Christus bevindt zich in de verklaring, welke hij aan zijn apostelen omtrent de blinde gaf: Rabbi, wie heeft er gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind zoude geboren worden? Jezus antwoordde: Noch deze [blinde stoffelijke mens] heeft gezondigd, noch zijn ouders; maar dit is geschied opdat de werken [zijns] Gods in hem zouden geopenbaard worden’.

De mens is slechts de ‘tabernakel’, het ‘gebouw’, van zijn God, en het is natuurlijk niet de tempel, maar de bewoner daarvan – het voertuig van God (het bewuste Ego, of vijfde beginsel, Manas, het voertuig van de goddelijke Monade of ‘God’) – die in een vorige incarnatie gezondigd had en aldus het karma van blindheid over het nieuwe gebouw had gebracht. Derhalve sprak Jezus waarheid; doch tot op heden hebben zijn volgelingen de door hem gesproken woorden van wijsheid niet willen begrijpen. Volgens zijn aanhangers zou de Heiland door zijn woorden en verklaring de weg banen voor een tevoren vastgesteld plan dat met een voorgenomen wonder zou eindigen... Want dit is de ware betekenis van de woorden ‘opdat de werken Gods in hem zouden geopenbaard worden’ in het licht der theologische vertolking, en die

is zeer onedel als men de esoterische verklaring verwerpt.’

Keren wij terug naar de tekst van *Isis Ontsluierd*, dan zien we dat deze passage vervolgt met, ‘Wanneer de rede zover ontwikkeld is dat zij werkzaam is en onderscheidingsvermogen bezit, dan heeft er geen weder-vleeswording op deze aarde plaats, want dan zijn de drie delen van de drie-enige mens tezamen verenigd en is hij in staat in de wedstrijd mee te lopen.’

Aan de woorden ‘dan heeft er geen weder-vleeswording op deze aarde plaats’, moeten wij toevoegen ‘voor deze persoonlijkheid’. Welke is nu deze wedstrijd waar zij over spreekt? Om hierover meer inzicht te krijgen wenden wij ons tot pagina 345 en 346 van hetzelfde boek: ‘Deze wijsbegeerte leert dat de natuur haar werk nooit onvoltooid laat; wanneer haar eerste poging wordt verijdeld, beproeft zij het opnieuw. Wanneer zij een menselijke kiem voortbrengt, is het haar bedoeling dat er – lichamenlijk, verstandelijk en geestelijk – een volmaakte mens zal ontstaan. Zijn lichaam moet rijp worden, verslijten en sterven, zijn denkvermogen zich ontvouwen, rijpen en in harmonisch evenwicht komen, zijn goddelijke geest moet de *innerlijke* mens verlichten en zich gemakkelijk met hem tot één onafscheidelijk geheel vermengen. Geen menselijk wezen voltooit zijn grote kringloop, of de ‘kringloop der noodzakelijkheid’, tot dit alles is tot stand gebracht. Evenals de achterblijvers in een wedstrijd in hun eerste deel zwoegen en ploeteren, terwijl de overwinnaar langs het einddoel snelt, zo overtreffen sommige zielen in de wedstrijd naar de onsterfelijkheid alle andere en bereiken zij het einde, terwijl duizenden hunner tegenstanders nog dicht bij het punt van afgang zwoegen onder de last der stof. Sommige ongelukkigen vallen geheel af en verliezen alle kans op de prijs; enkelen keren op hun schreden terug en beginnen opnieuw. Dit is het wat de Hindoe boven alles vreest – *zielsverhuizing en reïncarnatie* – slechts op andere, mindere planeten, nooit op deze.’

Dat hij in staat is de wedstrijd te lopen betekent dat hij in staat is het onsterfelijke

leven in te gaan en te delen in die inspanning van de mens binnenin hem, die tegelijk zijn vader is en hemzelf, om die onsterfelijkheid te bereiken die Arhat-schap genoemd wordt. De gemiddelde Hindoe is erg bang voor de tegenovergestelde mogelijkheid, het terugzinken in een lagere levenssituatie, of een *bhuta* of spook te worden, een ongezonde categorie entiteiten die zichzelf respecterende gelovigen nadrukkelijk links laten liggen; terwijl de menselijke geboorte beschouwd wordt als het verschaffen van een gelegenheid om moksha of bevrijding (waarlijk Arhat-schap) te bereiken en aldus op te houden met reïncarneren.

Onze schrijver vermeldt niet dat, wanneer een mens zijn drie delen verenigd heeft en zijn menselijke of persoonlijke aard geperfectioneerd of voltooid heeft, hij de wedstrijd *beëindigd* heeft en een Arhat geworden is, maar dat hij in staat is de wedstrijd te lopen voor het bereiken van volmaakte onsterfelijkheid. Er ligt een uitgestrekt groeigebied tussen de onvolmaaktheid van een idioot en de volmaaktheid van een Arhat, zoals we kunnen zien in haar verdere uitleg [351]:

‘Maar wanneer het nieuwe wezen niet verder is gekomen dan de toestand van monade, of wanneer, zoals bij de idioot, de drie-eenheid niet voltooid is, dan moet de onsterfelijke vonk die het verlicht het aardse gebied weer betreden, daar zijn eerste poging verijdeld was. Anders zouden de sterfelijke of astrale en de onsterfelijke of goddelijke ziel niet in harmonie kunnen voortgaan en doorgaan naar het hoger gelegen gebied. ... De monade, die in het elementaire wezen gevangen gehouden werd – de rudimentaire, of laagste astrale gestalte van de toekomstige mens – na door de hoogste stoffelijke gedaante van een stom dier – b.v. van een orang-oetan of wel een olifant, een der verstandelijk meest ontwikkelde dieren – te zijn gegaan en deze te hebben verlaten, - die monade, beweren wij, kan het lichamenlijk en intellectueel gebied van de aardse mens overslaan en plotseling in het daarboven gelegen geestelijk gebied worden toegelaten.’

Toont de schrijver hier niet aan dat de monade die door het dierenrijk gaat moet incarneren in het mensenrijk en dat voordat hetgeen zich nu in de lagere dieren bevindt dit kan doen, het *in* en *door* de hoogste orde der dieren moet gaan, zoals de orang-oetan of de olifant; is dit niet wat wij nu bedoelen met reïncarnatie? En bedoelt zij niet dat de essentie waaruit de persoonlijkheid is opgebouwd op de astrale en lagere mentale gebieden niet kan ingaan in de spirituele atmosfeer erboven (het hogere mentale, het gebied der onsterfelijkheid), dan of op enig ander moment, zonder door de ontwikkeling van het intellect in het mensenrijk heen te gaan? Zij eindigt met een duidelijke verklaring ten gunste van reïncarnatie [352]:

‘Onnodig op te merken dat deze theorie, zelfs als zij slechts een vooronderstelling is, niet belachelijker is dan vele andere, die als strikt rechtzinnig worden beschouwd.’

Nog een laatste passage. Op p. 347 lezen wij: ‘Maar dit *vroegere leven*, waarin de Boeddhisten geloofden, is geen leven in deze cyclus, want de Boeddhistische wijsgeer hechtte meer dan enig ander volk aan de grote leer der kringlopen.’

Op deze alinea geeft mevrouw Blavatsky commentaar in de noot bij ‘My Books’: ‘Zie het woord ‘planeet’ voor ‘cyclus’ zoals het oorspronkelijk geschreven was, gecorrigeerd door een onbekende hand, een ‘correctie’ die de Boeddha toont als lerende dat *er geen wedergeboorte bestaat op deze planeet (!)*, wanneer het tegendeel beweerd wordt op p. 346, en men zegt dat de Heer Boeddha doceert hoe reïncarnatie te vermijden.’

En de cyclus waarvan hier sprake is, is weer de cyclus der noodzakelijkheid, waar de straal doorheen moet gaan in de loop van een geboorte.

Zo is er meer dan genoeg (bewijs) om aan te tonen dat mevrouw Blavatsky, ten tijde van het schrijven van *Isis Ontsluierd*, niets te zeggen had tégen de grote waarheid van reïncarnatie zoals wij die tegen-

woordig aanhangen en zij wist beslist heel veel over de geboortecyclus. Is het niet duidelijk dat de schrijver zeer nadrukkelijk de leer van metempsychose wilde ontkennen, maar toch niet plotseling de volle en verbijsterende waarheid op een onvoorbereide wereld wilde afvuren? Dit wordt nog duidelijker wanneer ons door Kolonel Olcott verteld wordt, temidden van een massa misverstanden, dat de passages die over dit onderwerp gingen waren goedgekeurd, zo niet feitelijk geschreven, door een van de Mahatma’s. Hij schrijft in *Oude Dagboekbladen*, I.288:

‘Waarom haar en mij werd toegestaan de onjuiste verklaring in Isis te zetten, en vooral, waarom deze mij gedaan werd door de Mahatma, kan ik niet verklaren... Zij leerden ons beslist niet wat wij nu aanvaardden als de waarheid over reïncarnatie; noch vroegen zij ons hierover te zwijgen; noch zochten zij hun heil bij enige vage algemeenheden die nu verwrongen zouden kunnen worden tot een schijnbaar stroken met onze huidige opvattingen; noch kwamen zij tussenbeide om ons te beletten te schrijven en te doceren over het ketterse en onwetenschappelijke idee dat, behalve in een paar specifieke gevallen, de menselijke entiteit niet op één en dezelfde planeet gereïncarneerd was en dat ook niet kon zijn.’

Mevrouw Blavatsky was geen beginneling en de Mahatma was vast en zeker geen domoor, want wij lezen in *Invisible Helpers* van C.W. Leadbeater dat zelfs een Ingewijde van de eerste graad verplicht wordt, niet theoretisch maar tot zijn eigen zekere en rechtstreekse kennis, de waarheid van reïncarnatie te begrijpen. De conclusie is duidelijk; mevrouw Blavatsky misleidde niet en evenmin was zij zelf misleid; maar zij werd hierin verkeerd begrepen, zoals in vele van de overige leringen die zij aanbod aan een onvoorbereide wereld.

Uit: *The Theosophist*, mei 2002
Herdruckt uit: *The Theosophist*, mei 1914
Vertaling: A.M.I.